

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Департамент „Администрация и управление“
Секция „Туризм“

1618, София, ул. Монтевидео 21, офис 620, корпус 2, тел.: 028110620

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Ирена Кирилова Емилова,
Научна специалност: 3.9 Туризм

Относно: участие в научно жури по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ в професионално направление "3.9. Туризм" (Човешкият капитал в туризма), обявен в ДВ бр. 93/26.11.2019, с кандидат гл. ас. д-р Милена Методиева Караилюва

Основание за представяне на становището: участие като Председател в състава на научното жури за заемане на академична длъжност „доцент“, съгласно заповед №ЗРК 118/27.01.2020 г. на Ректора на НБУ.

Конкурсът е обявен за нуждите на Департамент „Администрация и управление“, в професионално направление 3.9 Туризм (БП „Управление на туризма“ и МП „Мениджмънт на туристическия бизнес“ и докторската програма по туризм) на НБУ съгласно Решение на АС № 05/21.01.2020 г. на НБУ.

Съдържанието на становището е съобразено с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в РБългария (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ), изискванията на Правилника за приложение на закона и Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ (Приложение №3 към Наредба за развитието на академичния състав на НБУ). В структурно отношение становището се състои от шест части и заключение.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Кандидатът за доцент покрива минималните изисквания към научната и преподавателската дейност за заемане на академичната длъжност, съобразени с ППЗРАСРБ по групи показатели (А-Е) и съответния брой точки:

Група Бр.точки/минимум	Показател	Брой публикации	Брой страници
А 50/50	1 (Дисертационен труд)	1	243
В 100/100	3 (Хабилитационен труд)	1	431
Г 480/200	4 (Публикувана монография)	2	596
	5 (Публикуван дисертационен труд)	1	268
	7 (Статии и доклади)	14	143
	9 (Студии)	1	41
	10 (Колективна монография)	3	121
Д 105/ 50	12(Цитирания)	11	

	13 (Рецензии в нереф.списания)	2	
Е 105 /О	16 (Участие в национални и образователни проекти)	3	
	20 (Публикуван учебник)	1	343
	21 (Университетско учебно пособие)	1	100

Д-р Милена Кара依лиева изпълнява критериите и показателите на дългосрочното атестиране за обявяване на конкурс за по-висока академична длъжност, според действащата нормативна уредба на НБУ - учебна, организационна и обществена работа (**групи показатели Ж-И**):

Група Бр.точки/минимум	Показател
Ж 410/50	22 (Членство в организации/ асоциации)
	23 (Др. публикации след докторантурата)
	30 (Участие в създаването на успешно стартирала програма)
	31 (Развитие на курсове)
	34 (Професионални приложни умения)
З 3325 / 70	35 (Средна оценка от анкетите за удовлетвореност)
	36 (Авторски материали за поне един курс в книжен вид/или в MOODLE НБУ)
	38 (Ръководство/рецензии участие в Комисии /Държавни изпити)
	39 (Осигурени практики /стажове на студенти)
И 105 / 50	40 (Осигурено участие на студенти в творчески изяви извън НБУ)
	42 (Участие като обучаем в програмата за обучение на преподаватели)
	44 (Изпълнение на академичните задължения)
	46 (Участие в Комисии към Факултетите)
	49 (Няма наказания по КТ)

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора

Кандидатът е представил за рецензиране **3 самостоятелни монографии** (в т.ч. хабилитационен труд), **4 колективни монографии**, **1 студия**, **16 доклада** от участия в конференции, симпозиуми и кръгли маси (5 от които на английски език) и **2 учебника** (1 електронен за дистанционно обучение).

За оценка се приемат 3 самостоятелни монографии (Група Б, Показател 3; Група Г, Показател 4, 1-2), **3 колективни монографии** (Група Г, Показател 10, 2-4), от които: **1 студия** (Група Г, Показател 9, 1), **14 доклада**, от които **3** (Група Г, Показател 7, 1-11 на бълг. език и 13-15 на англ. език) и **1 учебник** (Група Е, Показател 20, 1). **Не се приемат за рецензиране 1 колективна монография, публикувана преди защита на дисертационния труд**¹ (Група Г, Показател 10, 1), **2 доклада на английски език, публикувани под същите наименования и на български език**^{2,3} (Група Г, Показател 7,

¹ Рибов М. и колектив „Туризм без граници - реинженеринг и управление на риска“, (Глава 3. Реинженеринг в туризма, с. 139-269)“, С., 2004

² Karailieva, M. (2013) „Trends in Human Resource Development under Conditions of Globalization in Hotel Industry“, Journal of Science & Research, The Bulgarian Chamber for Education, Science and Culture, Sofia, Volume 1, 2013, pp. 60-83, ISSN 1314-295X

³ Karailieva, M. (2018) „The Role of the Intellectual Capital for the Economic Growth and Competitiveness in Tourism“, Journal of Science & Research, The Bulgarian Chamber for Education, Science and Culture, Sofia, Volume 11, 2018, pp. 96-107, ISSN 1314-295X

12 и 16), **1** електронен учебник, разработен по проект ⁴ (Група Е, Показател 20, 1). Впечатление правят и публикациите с дублиращи се наименования, съответно на български и английски език „Ресурсен потенциал в туризма“, учебник, 2018, 313 с. (Група Е, Показател 20) и „Resource Potential of Tourism“, доклад от участие в симпозиум, 2014, 10 с. (Група Г, Показател 7, 13).

Основният хабилитационен труд „**Човешкият капитал в туризма**“ е със значима актуалност, изследвайки новите измерения на човешкия капитал, с отчитане предизвикателствата пред човешкия капитал в туризма в условията на глобализация и дигитализация, анализирайки съвременните тенденции и проучвайки добрите практики в контекста на мениджмънта на туристическата фирма. Особено внимание е отделено на усъвършенстването на образователната система в туризма и необходимостта от баланс между професионални умения и академични знания, както и поддържане на адекватно партньорство: бизнес - образование - учене през целия живот, т.е. реинвестирането в човешки капитал. Интерес представлява и анализът на мотивацията, базирана на връзката между трите измерения: минало, настоящо и бъдещо измерение в търсене на начини за ефективно управление на мотивационния потенциал, като се отчита тяхното въздействие върху трудовата мотивация. Представени са редица интересни подходи, тактики и стратегии за развитие на човешкия капитал, редуциране на текучеството и задържане на качествен персонал в контекста на добрите практики в различни сектори на туристическата индустрия.

На база оценката на хабилитационния труд „Човешкият капитал в туризма“ могат да се синтезират следните **научни и практико-приложни приноси**, които разширяват познанията за човешкия капитал в туризма:

Първо. Представени са нови възгледи за човешкия капитал въз основа анализа на съществуващите концепции като се откроява значимостта на човешкият фактор в туризма с фокус върху „човешките измерения“ на туристическата услуга.

Второ. Разгледан е широк инструментариум за въздействие върху мотивацията на заетите в туризма с елементи на социална ангажираност и принадлежност към туристическата фирма.

Трето. Изследвана е връзката между процесите по планиране, набиране, подбор, оценка, разпределение, адаптация, обучение и развитие на човешкия капитал;

Четвърто. Открити са редица съвременни методи, процедури и практики за оценяване на персонала и са представени различни подходи, отчитайки потенциала и възможностите на заетите във фирмата и продуктивността на извършваните дейности.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „главен асистент“ и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

В останалите научни трудове са изследвани редица проблеми в областта на научното познание на туризма в контекста на конкурентоспособността на туризма. Това по-конкретно засяга политиките и стратегиите за повишаване качеството и конкурентоспособността на предлагания туристически продукт. На тази база са предложени полезни за теорията и практиката в туризма решения.

⁴ Мултимедиен електронен учебник на НБУ (Схема: BG051PO001-4.3.04 „Развитие на електронни форми на обучение в системата на висшето образование“, Проект BG051PO001-4.3.04-0037 - C0001 „Подобряване на качеството на дистанционното обучение на Центъра за дистанционно обучение към НБУ, 2013-2015)

Проблемите, изследвани от кандидата в монографията **„Психология на туристическото поведение“** (Група Г, Показател 4, 2) и доклада (Група Г, Показател 7,2), са от голяма важност, акцентирайки вниманието върху недостатъчно изследвани концептуални въпроси, а именно тенденциите в туристическото поведение. Съществено място в публикационната дейност на кандидата заемат и друга самостоятелна монография **„Балнео, Спа и Уелнес туризъм – настояще и бъдеще“** (Група Г, Показател 4, 1), глава от колективна монография (Група Г, Показател 10, 2), студия и доклад на тази тема Група Г, Показател 9, 1 и Показател 7, 1), в които са разгледани особеностите и предпоставките за възникване и развитие на тези три вида туризъм, отчитайки тенденциите в търсенето, както и предлагането и диференцирането на предлагания туристически продукт. Друга област на изследване от страна на кандидата, която е публикувана като учебник **„Ресурсен потенциал на туризма“** (Група Е, Показател 20), анализира природното и културното наследство на България като се представят и възможностите за развитие на специализирани видове туризъм. Най-значимата изследователска област на кандидата е човешкият капитал, на която са посветени освен хабилитационния труд и множество други публикации (Група Б, Показател 3 и Група Г, Показател 7, 3, 5, 6, 8, 14 и 15).

Оценката ми на основните научни и научно-приложни приноси на кандидат за доцент д-р Милена Караилieва е **много висока**.

3. Цитиране от други автори

Кандидатът е цитиран от 12 други автори, съгласно изготвена справка „Анализ на цитиране СА-17-2019“ от Библиотеката на НБУ (Група Г, Показател 12).

За оценка се приемат **11 цитата от други автори**. Не се приема цитат (Група Г, Показател 12, 2), тъй като посочената монография е цитирана от източник, в който кандидатът е съавтор. Това е доказателство за разпознаваемостта на кандидата в специализираната научна литература по туризъм.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката

Кандидатът за доцент е участвал в няколко големи проекта по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (Група Е, Показател 16,1-3). Това свидетелства за богат опит в реализирането и управлението на редица национални проекти в областта на образованието, дистанционното обучение и студентските практики. Оценявам високо приноса му в усъвършенстването и развитието на програмите по туризъм.

III. Учебна и преподавателска дейност

Милена Караилieва е разработила и изнася лекционни курсове (6 бакалавърски и 2 магистърски) в програмите в 3.9 Туризъм - редовно и дистанционно обучение (Група Ж, Показател 31), като голяма част от тях е обезпечила с авторски материали: Управление и развитие на човешкия потенциал в туризма, Туристически ресурси, Психология на туристическо поведение, Балнеологичен и спа туризъм, Реинженеринг на бизнес процесите в туризма. (Група З, Показател 36, 1-5).

Кандидатът е изнесъл публична лекция на тема “Новите измерения на човешкия капитал в туризма”, което по мое мнение, опирайки се на ЗРАСРБ, чл. 28 се извършва след провеждане второ заседание на научното жури и избор на доцент.

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE - НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти

2009 г. - 2019 г. Милена Караилieва е изпълнявала нормите за учебна заетост съгласно Наредбата за заетост през целия период, като е отчитала и допълнителни дейности в рамките на допълнителната атестация. Аудиторната заетост на кандидата е по-голяма от норматива (240 часа аудиторна и 60 часа извънаудиторна заетост) за разглеждания период. Планираната заетост за настоящата академична 2019/2020 г. е 565/ 480 часа (*доклад самооценка*).

От 2009 г. до 2019 г. кандидатът е бил научен ръководител на 36 студенти и е изготвил 102 рецензии; участвал е като член в 14 комисии за провеждане на държавни изпити (*Група 3, Показател 38, 1,2,5*). В същия период като ръководител на 90 ч. извънаудиторна учебна практика е провеждал ежегодно занимания със студентите по Фонд „Учебни програми“ на НБУ (*Група 3, Показател 39*). Също така Милена Караилieва е участвала в екипи за организиране на творчески изяви на студенти извън НБУ - „Учебно-тренировъчни фирми“ и Международно културно туристическо изложение (*Група 3, Показател 40*).

2. Работа с Еразъм-студенти

Кандидатът за доцент няма опит в работата със студенти по програма „Еразъм“.

3. Оценки от анкетите на студентите

Средната оценка на д-р Милена Караилieва за последните 10 семестъра е висока: Отличен 4,65 (5,00 max), както е видно от справка на Центъра за кариерно развитие и обучителни ресурси в НБУ (*Група 3, Показател 35*).

Давам **висока оценка** на преподавателския опит на кандидата, базирайки се на неговия стаж в НБУ - 10 години. Смятам, че подготвеността на д-р Милена Караилieва за заемане на академичната длъжност „доцент“ е голяма, имайки предвид разработването и дългогодишното водене, както и своевременното актуализиране на учебните курсове по съвременни теоретични проблеми в туризма, каквито са тези на човешкия капитал в туризма.

IV. Административна и обществена дейност

Д-р Милена Караилieва е била програмен консултант в периода 2009-2017 г., участвала е в Програмен съвет и заседанията на Департаментен съвет като преподавател (*Група И, Показател 44*). Тя е член на Комисия по акредитация към ФБО.

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ

Кандидатът е участвал активно като член на Секция „Туризм“ и различни екипи в департамента при: създаването на нова БП „Управление на бизнеса и предприемачеството“ - наследник на „Бизнес администрация“, трансформиране на БП „Туризм“ в БП „Управление на туризма“ с три специализация: Културен туризм, Управление на туроператорската и турагентската дейност и Управление на хотелиерството и ресторантьорството; модифициране на МП „Управление на туризма“ в „Мениджмънт на туристическия бизнес“ и разработване на докторската програма „Туризм“ (*Група Ж, Показател 30*).

2. Обществена активност

Милена Караилieва е член на Българска камара за образование, наука и култура (БКОНК) и изпълнява функциите на директор програма „Управление на човешките ресурси“ от 2011 г. досега (*Група Ж, Показател 23*).

3. Привличане на студенти в програмата

Милена Караилieва е активна в привличането на студенти в програмите по туризъм на НБУ, тъй като 8 години (2009-2017 г.) е изпълнявала функциите на програмен консултант. Тя е участвала в кандидат-студентски кампании за привличане на студенти в НБУ чрез посещения на колежи и професионални гимназии с цел представяне на програмите.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам Милена Караилieва от катедра „Икономика на туризма“, УНСС като редовен докторант със стипендия в специалност „Международен туризъм“ като още тогава се отличаваше с високи научни постижения и резултати. След защита на дисертационния труд и получаване на ОНС „доктор“, през 2008 г. започна да чете лекции като хоноруван преподавател в НБУ. След издържан конкурс бе назначена като щатен преподавател през 2009 г. Главен асистент става през 2010 г. Впечатленията ми от нея са изцяло положителни. Отнася се отговорно към учебния процес в НБУ и всеотдайно в работата със студенти.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Кандидатът би могъл да обърне по-голямо внимание върху обвързването на човешкия капитал с предприемаческата и инвестиционната дейност в туризма, особено в условията на световна несигурност като терористични заплахи, пандемия или глобално затопляне. Препоръчвам използването на по-сложни методи на изследване и анализ, за да се излезе от наративния стил и да се увеличи надеждността на изводите и резултатите.

В заключение, общата ми оценка по критериите и показателите за академичната дейност на *гл. ас. д-р Милена Караилieва* е положителна, тъй като отговаря на изискванията на ЗРАСРБ (чл.2б, чл. 24 и чл. 26, чл. 57), ППЗРАСРБ и нормативната уредба на НБУ за заемане на академичната длъжност „доцент“ по ПН **3.9 Туризъм (Човешкият капитал в туризма)** и предлагам допускането ѝ до избор от АС.

Дата: 27 март 2020 г.
гр. София

Подпис:
(доц. д-р Ирена Емилова)